

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

10156

10156 II. C. c. 2. 2.

Go to

Kratki Nauki

sa

VSAZIGA ZHLOVÉKA.

Na svetlobo dal

JANES ZIEGLER,

Fajnoshter v' Vifhnjigori.

V' LJUBLANI,

Natisnil Joshef Blasnik, 1835.

Na prodaj per Janesu Klemensu, bukvovesu.

10156

V natif tēh bukev so milostivi Fircht
GO,SPOD GO,SPOD

ANTON ALOJS,

Ljubljanski ,Shkof,

7. vëlziga ,Serpana 1835, dovolili.

1 N=030007481

KRATKI NAUKI

sa vsakiga zhlovéka.

I.

Sjutraaj vselej, kader se sbu-
dih, svoje perve misli Bogu
poshlji. Spomni se, de Bog te
je po nozhi obvarval. Narédi
svéti krish, ino misli, de s' kri-
sham samoresh skushnjave od-
gnati, s' krisham samoresh v'
nebésa priti. I. Korint. 1, 18.
Beséda od krisha je tém, ki se
pogubijo nespamet. Tém pa ki

bodo svelizhani, to je nam, je mozh boshja. Navadi se, de se vsak dan sgodej sbudish. Kakor hitro se sbudil'h bersh vstani, zhe bi tudi zhas imel she poleshati. Nikar naj se vam ne toshi pred dnévam vstajati, kér je Bog obljubil krono zhujezhim.

Zhe se bosh v' postlji valjal bres de bi spal, bosh dvojno shkodo imel. Pervizh se bosh lenobe navadil. Drugizh se te bodo hude misli ino nevarne skufhnjave lotile. Pripov. 6, 6. 11. Lenuh! pojdi se vuzhit pridnosti od mrovlje, kako ona po léti sbéra shivesh, de se ohra-

ni po simi. „Zhe bošh dolgo leshal, kmalo te bo révšhna dobila.“ Pripov. 20, 13. Nikar spanja ne ljubi, de ubošhtvo zhes te ne pride. Odpri svoje ozhí, ino bošh s' kruham nasiten.

II.

Préden se h' délu podash, vselej pred moli, bodi si délo kakoršhno hozhe. Zhe ne morešh velíko vsaj malo. Bog tudí malo sa ljubo vsame, zhe zhlovek velíko storiti ne more. Kader bi pa toliko in takiga opravila imel, de bi zelo nizh moliti ne mogel, moli v' serzu, sdihni k'

Bogu poln saupanja in rezi: O Gospod! sej vidish, dolshnost me klizhe k' opravilam. Tebi k' zhafti hozhem délo sazhéti, tebi h' zhafti ga naprej gnati, ino tebi k' zhafti ga konzhati. Pripov. 16, 2. Vse zhlovekove pota so pred Gospodovimi ozhmi odkrite. „Isrozhi Gospodu svoje déla, ino on bo tvoje déla dobro ispeljal.“

III.

Priden bodi v' molitvi. Berazh mora tudi pridno profiti, od hishe do hishe mora iti, ino terkati na vrata usmiljenih ljudi, de sprofi potrebni shivesh. Mi-

fli, de tudi tí si berazh pred Bogam, ako bi s'he toliko premoshenja imel. Lé to imash, kar od Boga sprosih. Zhe bosh bolj pridno molil, vezh bosh od Boga sprosil. Zhe pa prav mólish, glej kolika srézha! Boshji Sin je rekl: „Karkoli bote profili, bote prejéli.“

IV.

Dolshnosti svojiga stanu svetó na tanjko ino s' veseljam spolnuj, kér to je Bogu dopadljivo. Na dobizhek nikar ne glej. Zhe si v' révnim sanizhlivim stanu, misli de Bog te je va-nj postavil. Zhe so tvoje déla ino

opravila teshavne, grenke, ne posabi de Bog ti jih je nalo-shil. Ne godernjaj tedaj. Zhe ti zhes svoj stan, ali pa zhes svoje opravila godernjash, se zhes samiga Boga povsdiguješh, ino s' svojim godernjanjam pokashefh, de Boga krivize dol-shish, kakor de bi Bog ne bil prav storil, ko te je v' ta stan postavil. Pripov. 14, 17. „Ne-poterpeshlivi bo neumnoſti dopernafhal.“

V.

Kader ti je govoriti, vselej préd misli, kaj bofh rékel. Nepremisfhljeno nikoli ne go-

vori. Kmalo ti sna kaka besé-
da is ušt sletéti, ktera ti sna
velíko shalošt narediti. Kšal se
bošh, sakaj si jo rékel, pa je
ne bošh mogel vezh nasaj vséti.

Vezhkrat is ene same besé-
de velíko hudiga in shaliga
pride. — Maršktéri pravi: O!
de bi bil ješt to préd védil,
pazh bi bil jesik sa sobmí der-
shal. Kolof. 4, 6. „Vashe go-
vorjenje naj bo prijétno ino
ne nešlano, de bošte snali vsa-
kimu odgovor dati.“

VI.

Lé malo govori. Púšti drugim
govoriti, ti pa poslušhaj, ino

se úzhi pametno govoriti. Kader pa govorish, vselej resnizo govori, ino nikol ne lagaj. Se ne vprasha, kdo je molzhal, ampak kdo je govoril. Resniza je Bogu ino ljudém ljuba. Kdor velíko govori, mora velíko vediti, ali pa velíko lagati. Lashnivzu se pa she takrat ne verjame kader resnizo govori. Moder. 5, 1. „Nizh tje v' en dan ne govori — tvojih besedí naj bo malo.“ Pripov. 10, 19. „Velíko govorjenja ne bo bres gréha; kdor pa je gospodar svojih shnablov, je nar bolj pameten.“ Pripov. 13, 3. „Kdor svojih ust varje, varje svojo du-

ſho, kdor pa nepremiſhljeno govori, mu hudo pojde.“

VII.

Od takih rezhí, ki te ne ſadévajo ali ktére ti nize mar niſo, zlo ne govori. Snafh kaj neumniga povedati, ino s' ſvojimi neumnimi beſédami v' ſhkodo priti. Pripov. 3, 13. „Blagor zhloveku, kteri modroſt najde, ino ktéri je bogat na raſumnofiti.“

VIII.

Po vaſi ali po hiſhah bres opravila ne hodi. Zhe boſh po hiſhah ſtikvâl, boſh kaj taki-

ga govoril, de bošh svojiga blishniga rasshalil, ali pa bošh kaj takiga svédil, de te bo bolélo. Hisha ktéro po gošto objiskuj, naj ti bo le zérkev. II. Timot. 3, 6. „So nekteri, ktéri se v' hishe vrinjajo — ino se pušté od mnogoterih shelja okoli voditi.“

IX.

Sapeljivih tovarshov se sferbno varuj. Béshi pred njimi, kakor pred strupeno kazho. Zhe se bošh s' njimi pajdashil, bošh kmal ravno tak, kakor so oni. Pripov. 13, 20. „Kdor je nespa-

metnih prijatel, bo njim enak postal.“

X.

Všakimu ki ti je prijasen, ne verjami. V' prizho bo lepó ino prijasno s' tabo govoril, tudi she hvalil te bo. Pa komej bo od tebe, te bo zhernil, ino vše tvoje beséde hudo islagal. Tak ima podobo ovzé, pa je volk. Pripov. 11, 9. „Hinavz svojiga prijatla s' uštni goljfé: pravizhni pa bo skos uzhenost réshen.“ Zhe imash prijatla, poskusi ga pred, zhe je resnizhen prijatel. Ne saupaj všakimu; svét je sdaj grosno goljusen. Tisti, ki se bosh

nar bolj nanj sanafhal, te sna
v' nefrezho spraviti, po tém se
ti bo fhe smejal. Réf je, do-
kler se ti bo dobro godilo, bosh
imel vedno velíko prijatlov; ka-
der te bo pa révfha ali kaka
druga nefrézha sadéla, te bo-
do vfi sapustili; takrat bosh
fhe le vidil, kako malo imafh
pravih prijatlov. Ktéri ti bo v'
nefrézhi svéft oftál, tifti je pra-
vi prijatel. Takih pa je malo.
Rédko fo fjani. Poséбно pa va-
ruj, de te kak prijatel ob vézh-
no frézho ne perpravi. Pripov.
19, 4. „Bogaftvo perdrushi dofti
prijatlov, od ubogiga se pa tudi
tí, ki jih je imel, odlozhijo.“

Kerfhanfke dobre déla naj bodo tvoj véden prijatel, vse drugo nizh ne pomaga.

Spomni se tiftiga moshá, ki je per kralju toshen, in savoljo tega k' odgovoru poklizan bil. Imel je pa tifti mosh tri posebne prijatle. Eniga is-med tih tréh je on zhes vse ljubil, ino zélo svoje saupanje v' njega stavil. Tudi una dva prijatla je ljubil, vender eniga manj ko drujiga. Priden gre mosh k' rajtengi pred kralja, gre k' svojimu nar ljubshimu prijatlu, ino mu rezhe: Ljubi prijatel! jest sim per kralju slo satoshen, sim poklizan se iti

odgovarjat. Prosim te pojdi s' mano, sprémi me pred kralja, de bošh kaj sa-me govoril, ali profil, ali kakor bodi mi pomagat. Kaj misli kralj s' mano storiti, ne véim. Prijatelj hitro odgovorí: Ne morem s' tabo iti, nimam zhasa moram iti po drugih opraviilih. Pojdi sam, odgovori se kakor véšh in snash. Mosh shaloften ino ves pobit, gré sdaj k' drugimu prijatlu, ktériga ni tako ljubil, kakor perviga. Ta se hitro napravi ino gré s' njim ker ga je profil kakor perviga. Pa kader do vrat prideta de bi bila stopila v' kraljevo poslopje, je prijatelj

od njega sbéshal, ino ga sami-
ga popuſtil. Moſh na to ſhe
bolj ſhaloſten, ſe boji ſtopiti
pred kraljevo oblizhje, in ſe
verne profit ſhe trétjiga pri-
jatla. Ravno tako mu vſe po-
vé, kakor je pervimu povedal,
kako ſe mu godí. Tudi mu po-
vé, kako ſta una dva prijatla
s' njim naredila. Proſi ga, de
bi ga pred kralja ſprémil, ino
mu pomagal ſe odgovoriti. Ta,
ki je bil pravi prijatel, gré pre-
zej s' njim k' kralju, ſam ſanj
govorí, ga iſgovarja, in tako
ſerditiga kralja potolaſhi, de
moſha proſtiga iſpuſtí, ino mu
ſvojo prijaſnoſt pokashe. Kdor

je is-med tih tréh pravi resnizhen prijatel bil, vsak lahko vgane.

Pervi prijatel, kteriga zhlovek na svétu ljubi, in ga narbolj obrajta ino nanj se narbolj sanafha, je dnar. Ta zhlovéka bersh sapustí, kakor hitro ga kralj nebéf in semlje k' rajtengi poklizhe. Dnar pride prezej drugim v' roke, ino zhlovéku nizh ne pomaga. Drugi prijatel so snanzi, tovarfhi, prijatli, shlahta. Oni zhlovéka, ki umerje, tudi do groba spremijo, potém se vernejo, ino ga samiga pustijo.

Trétji prijatel so dobre déla. Te so pravi prijatel, ker one sprémijo zhlovéka, kader umerje pred boshji tron, mu pomagajo boshjo prijasnost ino milostlivo sodbo dosézhi.

Skèrbi tedaj, de kaj dobri-ga storish, kjer koli moresh, ker to bosh v' vézhnost s' saboj nesel.

XI.

Glej, de se nikoli prevezh ne najésh ino ne napijesh, ker to je fhkodlivo sa dusho in sa truplo. Ko bi se ti pa vender permérilo, de bi se neradovoljno kaj vpijanil, takrat le ter-

do mólzhi, ino préd ko morefh, se lózhi od ljudi. Zhe imafh priliko, je nar boljshi, de grefh spat. Karkoli bosh v' pijanosti govoril, ali storil, vse bo nápszino. Sram te bo, kader se istrésjesh. Sgubil bosh dobro imé, ino druge bosh pohujshal. Pripov. 20, 1. „Is vina pride nezhistost, in is pijanosti hrup. Kdor koli nad tem veselje ima, ne bo moder.“ Pripov. 23, 31. Ne glej na vino, kader je rumeno ino se v' glashu laskata, ino gladko noter tezhe. Ali k' poslédnim bo kakor kazha grislo ino strup raslilo. Tvoje ozhi bodo na

ptuje shéne glédale, ino tvoje
ferzé bo hudobne rezhi govo-
rilo.“ Efes. 5, 18. „Ne vpijá-
nite se s' vinam is ktériga ne-
zhístoť pride, ampak bodite s'
svétim duham napolnjeni.“ Si-
rah. 19, 2. „Vino ino shené
storijo, de modri odpadejo in
rasumni sanizhlivi postanejo.“

XII.

Navadi se, de se ne bošh ni-
koli sméjal prasnim neumnim
kvantam. Pripov. 14, 13, „Med
sméh bo shaloť naméfhana, ino
kmalo po veselji shalvanje pri-
de.“ Ktéri koli se velíko smé-
ja, ni moder, ino tudi mu nizh

ni verjéti. Maršktéri se sméja, kader nar bolj hudo misli. Kdor se sméja ozhitno pokashe, de je svojo révšhino posabil. Tistimu ki je k' smerti obsojen, se gotovo ne bo ljubilo smejati. Kako bi se le mogel tisti smejati, ki ga bodo zhes tri dni ob glavo djali? Ti ne morešh véditi, zhe bosš she tri dni shivel. Révni-mu bolnimu fromaku se tudi ne ljubi smejati. O ko bi ti spos-nál, ino zhutil kako réven ino bolán si na dusi, vém de bi se nikoli ne sméjal. Mat. 5, 5. „Blagor shaloštnim, ker oni bodo potrošhtani.“ Norzhíj nikol ne vganjaj ino norzhlivih, smésh-

nih besedi, de bi druge s' njimi k' smehu napeljval, ne govori, s'zer se bosh norzam enakiga storil, ino bosh sanizhvan. Tudi k' neumnim norzhijam nikoli ne hodi. Le raji sam bódi, ino v' samoti kaj pametniga déljaj ali beri, ali pa vézhnost premishluj. Pripov. 15, 21. „Norost je norzu veselje, ino rasumen pameten zhlovek svojo hojo prav visha.“

XIII.

Igrè se varuj. Igra je shé maršktériga v' nefrézho spravila. Kdor igra sa kratek zhas, po nemarnim ino po neumnim lép,

shlahten zhaš sapravlja, ktériga
bi lahko v' boljšhi rezhí obernil.
Vidil bo, kako mu bo enkrat
zhafa smankovalo, pa vezh ga
ne bo mogel nasaj perklizati,
ker ga je po nerodnim sgubil.
Kdor igra sa dobizhek, bo she
ob to prifhel, kar ima. Le to
misli, de per igri she ni nikol
nobeden obogatel. I. Kor. 10, 7.
„Ne bodite kakor malikvavzi,
od ktérih je pisano: Ljudjé so
sédli, de bi jédli ino pili, ino
so vstali, de bi igrali.“ Kader
bošh k' igram vabljen ali klízan,
béshi, sapústi hitro tovarshijo,
ali zhe jo sapustiti ne morešh,
kaj drujiga v' roke vsami.

XIV.

Sa vfako rézh, ki ti je teshavna, ne godernjaj. Zhe sa vfako rézh godernjash ino si nevoljin, kader te kaj soperniga sadene, s' tém pokashefh, de nizh nifi terpéti perpravljén. Misli de je bres shtevila ljudi, ktérim se desétkrat hujshi godí ko tebi. Ne glej le sam nase, glej tudi na druge. Pripov. 16, 32. „Gorshi je poterpeshliv, kakor mozhan zhlovek, ino ktéri sam zhes-se gospoduje je gorshi, kakor ktéri mésta premaguje.“

Kader imash v' svojim fer-
zu kako skrito shaloft, ali
skerb, ne perpoveduj vsakimu,
posebno takimu ne, ktéri ti
nizh pomagati ne more. — Mi-
sli, de ga ni zhlovéka, de bi
mu vse po frézhi fhlo. Zhe
samoresh, smésh si pomaga-
ti po pravizhnih potih; vsak
si je dolshan pomagati, zhe
poshteno samore; zhe pa ne
moresh, molzhi, ino tèrpi. To
naj te pa ne moti, kér bosh
vidil druge de so v' vsih re-
zhéh bolj obrajtani ino zhisla-
ni, kakor ti. — Bog shé vé-
kaj déla. — On te hozhe sbrih-
tati ino tvojo dusho ozhistiti.

I. Pet. 2, 19. „To je prijetno pred Bogom, ako kdo salvoljo Boga, ktéri sa vse vé, shaloft prenese, ino po krivizi terpi.“

XV.

Kader v' nesfrézho pridešh, ne vpij, ino ne osnanuj vsm ljudém. Ne krízhi, kakor otrók, kader v' jamo pade. Kaj ménish, de nesfrézha le samo tebe sadéne, in nobeniga drugiga? Koliko jih je, ki she v' drugazhi vézhi nesfrézhi sdihejo kakor tí, vender se tako ne toshijo kakor tí. Le pre-

misli, zhe si svoje nesfrézhe
sam kriv, tako mólzhi, ino volj-
no tèrpi. Kakor si si postlál,
tako pa lêshi. Zhe te je pa
nesfrézha sadéla, bres de bi bil
sam kriv, ne zaguj. Spomni
se, de Bog ti jo je poslál, on
ti jo pa spét lahko odvsame.
Nebéfhki Ozhe shé prav sa nas
sferbí. On nas zhifti s' nesfré-
zhami na tém svétu kakor se
slato s' ognjem zhifti, de bi
nas na unim ne bilo tréba zhi-
stiti.

Kader se ti bo nar huji go-
dilo per Bogu ishi pomozhi,
ino ne pústi shalofti do serza
priti. II. Kor. 4, 8. Od vsih

straní nadlogo terpimò, ali nam ni britko, mi smo stífkani, pa vender ne obnemagamo. Pre-ganjanje terpimò, pa nismo sa-pušheni. Smo satérani pa ne poginemo.“

Misli, de na svétu vsaka rézh le nékaj zhasa terpí. Tu-di tvoje terpljenje bo néhalo. Ne posabi, de na svétu nima-mo praviga štanovanja, ampak le prihodniga íshemo. Tukej smo kakor otrozi v' fholi, se uzhimò ino sa prihodno vézh-no shivljenje perprávljamo. Ter-pljenje, nesrézhe, ino britkosti zhlovéka nar bolj isuzhijo ino iszhístijo. II. Kor. 5, 1. „Vé-

mo de imamo vézhno hišho v' nebéfh.“ Riml. 5, 3. „Mi se pa tudi s' nadlogami hválimo, ker vémo, de nadloga poterpljenje s' sabo pernese. Poterpljenje pa skušhenje, skušhenje pa upanje. Upanje pa ne stori k' framoti.“

XVI.

Sam sebe nikoli ne hvali. Zhe se bošh sam hvalil, tvoja hvala ni nizh. Pripov. 27, 2, „Najte ptuji hvali ino ne tvoje ušta, unanji, ino ne tvoji shnabli.“

Tisti zhlovek gotovo ni veliko vréden, ktéri se sam hvali.

li. Gorjé mu je, zhe se bo na loſtno hvalo sanafhal. Perproſti ſami ſebe hvalijo. Ti pa ſkèrbi, de te bodo tvoje déla hvalile. Zhe kaj dobriga ſtorih, ſkrij, nikar ljudém ne osnanuj, ſej Bog vé ſato, on ti bo plazhal. Vſe kar koli ſtorih, ſtóri le ſavoljo Bogá ino ne ſavoljo ljudi. Zhe boſh pa zhaſne hvale iſkal, ſi ſhé tukaj odrajtan, kaj bo pa v' vézhnoſti? Ne púſti, de bi te v' prizho kdo hvalil; kaj drusi-ga hitro ſazhni govoriti.

XVII.

Shénfkih se fkerbno varuj, ino béshi pred njimi. S' shénfskimi manj ko morefh imej opraviti, kar pa ima fh potrebniga s' njimi govoriti, govôri vselej s' ojštro besedo. V' samotnim ali fkrivnim kraji se nikoli s' nobeno ne pezhaj. Zhe ravno nizh hudiga ne mislîsh, pa ljudjé ne bodo od tebe nizh dobriga ne govorili ne mislîli, zhe se bosh s' shénfskimi velíko ménil. O koliko jih je shé bilo od shénfkih sapeljanih, de so v' zhasno ino

vézhno nesrézho prishli. Varuj se skerbno take nevarnosti ino perloshnosti, de se s' kako spazhenó, nesramno shénsko, ktéra se v' nashih shalostnih zhash v' vsakim kotu najde, v' kak prijasen pogovor ne podash. Svéto Pismo pravi. Pripov. 5, 3, 4. „Kurbe shnabli so kakor satovje, is ktériga se méd zedí, ino gerlo je glajshi kakor olje. Nje poslédno pa je kakor pelin grenko, ino kakor na oba kraja nabrushen mezh ojsstro. Nje noge gredó v' smert, ino nje stopinje peljajo v' pekel.“ Pripov. 6, 26. „Kur-

ba je komaj toliko kolikor grish-
lej kruha vrédna.“

XVIII.

Bódi serzhan, ino nobene re-
zhí se ne ustrašhi. Prav rav-
naj, gréha se varuj ino Boga
se boj drusiga nikogar. Pripov.
3, 25. „Nej boj se, de te bo
kaj naglo ustrašhilo, tudi ne,
de bo hudobnih síla na te pla-
nila.“

V' vsih rezhéh bódi pravi-
zhin ino dolgo bosh shivel.
Pripov. 10, 30. „Pravizhin ne
bo nikdar premaknjèn; hudob-

ni pa ne bodo na semlji oftali.“

XIX.

Ne goljfaj nikoli nikogar tudi v' majhnih rezhéh ne. S' goljsijo si ne bos'h nikoli nizh pomagat, ali ne vésh, de krivizhni venar desét pravizhnih ujé. Pripov. 12, 27. „Goljúf ne bo dobizhka nas'hel, ali pravizhniga zhloveka premoshenje bo slatno zéno imélo“ 28. Shivljenje je na poti pravize, kriva pot pa pélja k' smerti.”

XX.

Kader ti kdo kaj dobriga stori ne posabi. Kader bošh imel perloshnost, stóri mu tudi ti dobro, de mu nekoliko povernešh, zhe ne, védno ostanesh njegov dolshnik. Posébnopá se varuj svojiga dobrotnika rasshaliti, ker to bi bila velíka nehvaléshnost.

Nehvaléshnost pa je gerda pregréha, ktéro so tudi nevérniki sovrashili. Zhe bošh dobro s' hudim povrazhevàl, se ti ne bo nikoli dobro godílo. Pripov. 17, 13. „Od híšhe té-

ga, ktéri dobro s' hudim povrazhuje, ne bo nesrezha odshla“ Riml. 12, 17. „Nikomur ne vrazhujte hudo sa hudo.“

XXI.

Kdor ti kaj hudiga stóri, tistimu nasproti dobro stóri. Oframotil ga bosh. Zhe hujshi je tvoj sovrashnik, vezh dobri-ga mu stóri.

Tako bosh spolnil nar teshavnishi sapoved nashe vére. Sato bosh v' serzu velíko veselje imel, ino na unim svétu plazhilo doségel. Pripov. 24,

17. „Nikar se ne veseli nad padzam svojiga sovrashnika, ino tvoje serzé naj se ne veselí nad njegovim pogublenjem.“

25, 21. „Ako je tvoj sovrashnik lazhen, nasiti ga, ako je shéjin daj mu piti. S' tem bosh sherjavzo na njegovo glavo v kup spravljaj, ino Gospod ti bo povernil.“

Kader vidish, de se tvoji-mu sovrashniku hudo godí, ne bódi vesel. Kdor se nad ne-frézho svojiga blishniga veselí, pokashe ozhitno, de ima ter-do, neusmiljeno serzé, sato tu-di per Bogu ne bo usmiljenja doségel.

Nesfrézhe nikoli nobenimu ne pervofhi. Zhe bosh drugim jamo kopal, bosh sam v' njo padel. Pripov. 26, 27. „Kté-ri jamo kople, bo v' njo padel, ino ktéri je kamen valíl, na téga se bo nasaj svalil.“

XXII.

Sa dobro imé imej védno ino velíko fkerb. Dobro imé je bolji kakor dnar. Zhe ob dobro imé pridefh, ino poshte-nje sgubifh, kdo te bo zhi-flal? Od ljudi savershen, od vfh sanizhván, bosh sagasel v' gerde pregréhe. Prip. 22, 1.

„Dobro imé je boljshi, kakor velíko bogastvo, prijétnost je boljshi, kakor srebro ino slató.“

Pridg. (Sirah) 7, 2. „Boljšhi je dobro imé, kakor dragé masila ino dan smerti, kakor dan rojstva.“ Prav ravnaj ino nikoli ne bosh dobriga iména sgubil. Zhe ti ga pa kdo po nedolshno vsame, s' hudobnim jesikam tèrpi tiho, sej Bog vé sa to. —

XXII.

Zhe te kdo kaj prósi, ne satisfni ushéh njegovim besédam,

ino ne sakléni serzá njegovim profhnjam. Tudi ti bošh morebiti mogel profiti, ino kako hudo ti bo djalo, zhe ga ne bošh dobil dobrotnika. Kakó inako se ti bo storilo, zhe bodo ljudjé tvojim profhnjam ušhéfa satisfkali, ino ti nihzhé ne bo hotel nizh dati, takrat kader bošh narbolj potreboval. Zhe tudi sdaj imash vŕiga v' obilnosti, vender te sna taka sadéti. Vésh, de je tudi zéfarju berašhka páliza sapisana. Zhlovek je danes bogat, jutri fromak. Danes sdrav, jutri bolán. Danes shiv, jutri mertev. Svéto Pismo pravi:

Pripov. 21, 13. „Kdor svoje uho pred vpitjem ubogiga satišne, bo tudi sam vpil, ino ne bo uflifhan.“ Sirah. 4, 5-6.

Ne odverni svojih ozhí od révesha, de se ne bo jesil, ino tém ktéri te profijo, ne daj perloshnosti, de bi sa tabo hudo govorili. Sakaj profhnja téga, ktéri tebi v' britkosti svoje dushe hudo shelí bo uflifhana, njega bo njegov stvarnik uflifhal.“

XXIV.

Bres prave file, ali velíke potrebe dolgá ne déljaj. Zhe si

pa dolg storil, plazhaj ga préd kakor morešh. Sakaj zhe préd umerješh, kakor plazhašh, ne véšh, ali ga bodo hotli drugi sa tabo plazhati ali ne. Zhe pa ni plazhano oštanešh vékomaj dolshnik. Svéto Pismo pravi: Riml. 13, 7 — 8. „Dajte všim, kar jim gré. — Ne bodite nikomur nizh dolshni, kakor de se med saboj ljúbite.“ Sato posojene rezhí svešto nasaj odrajtaj, de kaj ne pooštane.

XXV.

S' mogožhnim zhlovékam se ne prepiraj, de mu v' roke ne

pridešh. S' bogatim zhlové-
kam se ne vlézi, de pravde
zhes te ne vsdigne; vesh de
bošh sgubil, ko bi šhe tako
prav imel, kér dnar vse pre-
šlepí. S' bahazhem se tudi ne
prepiraj, to je ravno toliko, ka-
kor de bi dreva na ogenj no-
sil, ktéri se s' bahazham pre-
pira. Sir. 8.

XXVI.

Kader bošh slishal pogovore,
le malo govôri, svesto poslu-
šhaj ino úzhi se modro govo-
riti. Dokler ne bošh vprašhan
le nikoli ne odgovôri ne besé-

dize, ino med govorjenjem nikoli nobenimu v' besédo ne skozhi. Poséбно poslušhaj govorjenje starih modrih, ino premishluj njih pregovore. Sakaj od njih se bosh modrost uzhil ino rasumnost. Samérkaj si njih pogovore, tudi oni so se uzhili od svojih ozhétov. Sir. 8, 9. —

„S' svojimi vikshimi naprej postavljenimi kar narvezh moresh lepó ravnaj, ino ponishin vender nikoli perlisnjen se jim skashi. Skashi svojimu oblastniku, ktéri ima pravizo s' tabo sapovedvati, bodsi ktériga stanu hozhe, vselej dolshno

zhaſt ino pokorſhno, poſebne prijaſnoſti pa s' njim nikoli ne délaſj. Prevezh po goſto ne hodi k' njemu, de ſe te ne nave-
lizha, ino te ne odpahne.

Prevezh po rédko pa tudi ne hodi, de na te ne poſabi. Ne pogovarjaſe predolgo s' njim kakor s' domazhim, ali pa s' enim ſvoje glihe, tudi ne upaj njegovim mnogim beſédam. Sa-
kaj on te bo s' ſvojim govor-
jenjém ſkuſhal, ſe bo na ſméh
derſhal, ino te bo ſkrivne re-
zhí iſpraſhevál. Njegovo ſerzé
bo tvoje beſéde ohranilo, ti ſe
boſh prodal, ino on ti ne bo
persaneſel.“

XXVII.

Postrési vsaktérimu rad, kanderkoli k' tebi pride. Gostarij ino pojédinj nikoli ne ravnaj. Pa tudi kader bosh k' gostarijam ino pojédnam vabljen, ne hodi.

Per pojédnah je vézhidél ne smérna pijazha, ino is nje velike nerodnosti pridejo. Sraven se sapravi sdravje, ino velikokrat poshtenje ino dobro imé. Skufhnja je, de per velikih pojednah se nikoli nizh prida ne godí. Sato pravi svéto Pismo. Sir. 18, 32. „Ne veseli

se, ne per velíkih ne per malih pojédnah biti, sakaj per njih se po gošto gresbí.

Zhe imash premoshenje, po pameti vshivaj boshje dari, ino Bogu hvalo dajaj. Imash kaj od vezh raji réveshém podéli.

XXVIII.

Bres prave potrebe nikoli nikogar ne toshuj. Zhe bosh ti druge toshil, bodo tudi drugi tebe toshvali, ino nikoli ne bosh pokojniga serzá imel. Zhe ti je tudi kaka majhna shkoda, rajshi jo tèrpi, kakor de bi se

prepiral ino pravdal. Ako bi se imel sa pétdefet goldinar-jov pravdati, raji jih she pétdefet svraven daj, ino pravdo pústi, de bos h v' miru shivel. Tako pravi nekdamni stari pregovor. Ogibaj se tedaj sabavljazhov.

XXIX.

Savoljo révfhine ino poman-kanja nikoli ne bodi shalosten ino nevoljin. Misli, de Bog ti je révfhino poslál, ker te nezhe na tém svétu bogatiga iméti, kar bi bilo sa te slo nevarno. Svéto Pismo pravi Sirah.

11, 14. „Dobrota ino nadloga, shivljenje ino smert, uboshtvo ino bogastvo pride od Boga. Ako bi ti bil bogat, kdaj bi she bil morebiti na Boga posabil. Uboshtvo te védno opominja per Bogu pomozhi iskati. Bog te shelí s' vézhnim nebeshkim bogastvam obogatiti. Tèrpi tedaj voljno te majhne ure, kar jih imash na svétu preshivéti, sej vésh de jih ni velíko.

Svojiga pomankanja nikoli nobenimu ne perpoveduj, to je takimu, ktéri ti nizh nezhe ali pa nemore pomagati; szer se bosh navadel védno njergati,

tudi takrat, kader bi tréba ne bilo. Kader morešh profiti profi pohlévno, ino ne framuj se. Tisti pa, ktéri vse ima, ino vse lahko da, dobro vé, kako se ti godí, on ti bo pomagal. Saupaj, on te ne bo sapustil. Misli, de jih je bres shtečila she veliko bolj révnih kakor si tí.

Kako se bosh preshivel, ali kaj bo na stare léta, to naj te nikoli ne sferbí. Ali ne molish s' saupanjem vsak dan: Daj nam danš našh vsakdanji krùh? Moli, déljaj ino shparaj. Bódi s' malim, kar imash, sadovoljin, v' vsih re-

zhéh poterpeshliv, ino ne sheli zhasne frézhe, pa bosh vselej lahko shivel. Perpravljaj se lé sa vézhnost; tukaj naj bo kakor hozhe, de bi le tam bilo prav.

Bogatinam ne bódi nevoshliv ino bogastva ne shèli. Mifli, kako teshko bodo bogati svelizhani. Oni so sapleteni s' hudízhovimi sadergami, sato pojdejo ravno tako teshko v' nebéfshko kraljéstvo, kakor prav debéla verv skos shivankino u-hó. Kaj pomaga, ko bi zél svét imel, zhe bi pa dusho vékomaj pogubil?

XXX.

De si révniga, nískiga ſtanu to naj te nikoli ne teshí, ino ſavolj téga ne bódi nevoljin, ne godernjaj. Ali ne véſh, zhe imenitnejſhi je ſtan, vézhi ino teshavnejſhi ſo opravila, ino ſadnjizh toliko hujſhi odgovor, téshji rajtenga? Boga ſahvali, de ſi v' tem ſtanu ktéri je ſate nar bolj perpraven, de ſamoreſh v' njem nebéſa doſézhi. On dobrotlivi Bog ſate prav ſkerbí. Zhe ſi ſdaj ponishan, boſh pa enkrat povikſhan. — Ako bi ti ſdaj ſa-

mogel svoj stan sapustiti, ino v' drugiga imenitniga prestopiti, ali bi bil sadovoljin v' njim? Ne dolgo, s'he vofhil bi si nasaj stopiti. Vézhi stan, vézhi teshave.

Ne posabi noben dan, de Boga sahvalish sa sdravje. Spojnaj kolika dobrota je to, de imash sdrave ravne ude. To je nebéshki dar, sa ktériga ne moremo Boga nikoli sadofti sahvaliti. Zhe ima zhlovek sdravje, vse drugo lahko preterpi. Lej ti pa sdravje tako malo obrajtafh, toliko malo ga zhislafh, ino malo ga varjesfh. Pomisli, koliko je bolnikov, ki

jezhijo in sdihujejo v' svojih dolgih bolésnih, bres pomo- zhi. Terpé grosne bolezhine, ino se vezh lét is postelje gani- ti ne morejo.

Kako frezhen si, ker od v- figa téga nizh ne vésh! Bodi vesél ino védno hvali Bogá, de si sdrav, náj se ti sa dru- go godí kakor hozhe.

XXXI.

Kader koli flishish uro biti se vselej spomni, de bo more- biti kmalo bila tista ura, kté- ra bo sate sadnja, ino de sa- te ne bo nobene vezh na sem-

lji. Vselej misli, danes jo slišiš, jutrišni dan je morebiti, vezh ne bom slišhal.

Koliko jih je bilo shé pred nami, ki so bili v' eni uri shivi in sdravi, bolni ino mertvi. Pazh je réš nashe shivljenje kakor kaplja na véji, véter potégne pa kane. Sato naš svéto písmo lepó opominja. Matth. 25, 13. „Zhujte, kér ne véste ne ure, ne dnéva, kdaj Gospod pride. Bódite vsako uro perpravljeni. Srézhen je tisti hlapez, ktériga bo Gospod, kadar pride, perpravljeniga našel. On ga bo zhes velíko postavil.“ Spomni se vselej ka-

dar koli flifhifh uro biti, de
si spét velíko stopinjo blishej
smerti.

XXXII.

Kader se vezhér storí, ino od
déla néhafh, se vselej spomni
de v' kratkim bo prishel zhaš
kor bofh savselej od déla né-
hal. Na unim svétu bofh pa
le sa dobre déla plazhilo do-
bíl. Il. Jan. 1, 8. „Preskerbí-
te se, de neskubité, kar ste do-
briga storili, ampak de popol-
nama plazhilo doséshete.“ Si-
rah. 11, 21. „Ostani v' svoji
s' Bogam storjeni savési, ino

od njé se v' serzu pogovarjaj,
ino štaraj se v' dopolnenji, té-
ga kar ti je sapovedaniga.“

Préden se k' pokoju podašh
ne posabi Boga sahvaliti, de
te je zéli dan varval pred vfi-
mi nesfrézhami. Moli vselej sve-
zhér, kolikor morešh, zhe ne
morešh s' besédami, moli v'
serzu. Spremisli koliko dobrót
si danes is usmiljene roke ne-
béshkiga ozhéta prejél. Misli,
koliko tvojih bratov je danes v'
nesfrézho prishlo. Zhe ne mólíšh
si shvini enak. Svéto Pismo
pravi: Psalm. 31, 9. „Ne bo-
dite kakor konj in meseg, kté-
ri pameti nimajo.“ Ne vésh,

kaj se ti sna po nozhi sgoditi,
sato moli, svešto moli.

XXXIII.

Kader se v' postljo vléshefh,
préden saspísh, se vselej spom-
ni de bosh enkrat, ino more-
biti v' kratkim tako saspal, de
se ne bosh nikoli vezh sbudil.

Ne posabi, de fhe nezoj
snash umréti. Luk. 12, 20. „Bog
je rékel bogatínu: Norz! fhe
nezojshno nozh bodo tvojo du-
sho od tebe térjali, ino kar si
vkup spravil, zhigavo bo, Ko-
mu bolh sapustil?“ Svéti Pa-
vel v' svojim listu, ki ga je pi-

sal do Hebrejzov, pravi: 3, 13.
„Bratje! opominjajte se sami
sebe vsak dan dokler se pravi
danes.“ Janes. 9, 4. „Delajte
dokler je dan, prishla bo nozh,
kader nobeden ne bo mogel
nizh délati.

Sirah. 7, 40. „Per vsih svo-
jih délih spomni se na svoje
poslednje rezhí, ino ne bosh
nikdar greslíl.“

